

ДЖОН УИНДЪМ
ЖИВИТЕ КАРТИНИ НА
ПОУЛИ

Превод от английски: [Неизвестен], 1964

chitanka.info

Отбих се при Сели и ѝ показах една малка бележка в „Уестуич ивнинг нюз“.

— Какво ще кажеш? — попитах я аз.

Тя я прочете права и намръщи нетърпеливо хубавичкото си личице.

— Всичко това са глупости — каза тя най-после.

Никога не съм успявал да разбера от какво се ръководи Сали, когато определя на кое може да се вярва и на кое не. Не мога да проумея защо някой път пренебрегва цял куп неопровержими доказателства, сякаш не са нищо освен цигарен дим, а след това изведнъж фанатично започва да защитава непогрешимостта на някаква мошеническа реклама, сякаш тя е светото писание. Но такава си е, не можеш я промени.

В бележката се казваше:

КРАКА НА КОНЦЕРТА

Публиката на вчерашния концерт в Адамс хол бе смаяна, когато през време на изпълнението на един от номерата на програмата от тавана увиснаха два крака. Всички присъстващи бяха свидетели на това необикновено явление. Очевидците единодушно твърдят, че тези увиснали до колената крака били голи, в обувки тип сандали. В продължение на три-четири минути те направили няколко движения назад и напред под потона. След това, сякаш изтласквайки се във въздуха, те се повдигнали нагоре и изчезнали. При огледа на тавана и покрива не бяха открити никакви следи от произшествието. Собствениците на Адамс хол не са в състояние да дадат каквото и да било обяснение на това явление.

— Това е още един случай — забелязах аз.

— И какво доказва той? — попита Сали, очевидно забравила, че не вярва на съобщението.

— Не знам... засега — бях принуден да призная аз.

— Виждаш ли? — каза тя.

Понякога в мен възниква подозрението, че в дъното на душата си Сали не признава законите на логиката.

Трябва да кажа обаче, че повечето хора бяха горе-долу на едно мнение със Сали, защото на повечето хора не се харесва, когато около тях стават непонятни неща. А на мен почваше да ми се струва, че е време да събера всички факти, за които напоследък се говореше навсякъде, и да стигна до някакъв извод.

Първият човек, който беше се сблъскал лице с лице с това явление — във всеки случай, чиито показания бяха за пръв път регистрирани официално, — бе констебелът Уолш. Може и преди него някои да са виждали вече нещо подобно, но сигурно са решили, че това е просто нов вид пиянска халюцинация. Що се отнася до констебела Уолш, неговата представа за голямо пиянство не излизаше извън рамките на няколко чаши силен и много сладък чай; затова когато неочаквано видял пред себе си човешка глава заедно с част от шията, стърчаща точно по средата на тротоара, той се спрял и започнал да я разглежда втренчено. Но най-много го слисал, както твърди той в показанията, които дал, след като пробягал един километър обратно до участъка и се справил с овладялото го заекване, несъмненият факт, че главата също го погледнала.

Не ще и дума, не е много приятно да откриеш, когато и да било, глава на тротоара, но особено малко удоволствие може да достави това в два часа след полунощ. Що се отнася до останалото, при съответно настроение човек може да сметне, че го гледат дори замразените херинги в рибарския магазин. Констебелът Уолш обаче не се ограничил с това. Той съобщил, че главата отворила уста, „сякаш се опитвала да каже нещо“. Дори да е било действително така, той, разбира се, не е трябвало да го споменава: всичко това прекалено намирисвало на пиянско бълнуване. Но той настоявал на тази подробност, така че след като го подложили на лекарски преглед и напразно се опитвали да констатират мирис на алкохол в дъха му, го изпратили обратно, придружен от друг полицаи, за уточняване на местопроизшествието. Разбира се, там не се оказала никаква глава, нито следи от кръв, нито признаци за опит да се измие кръвта. Така безрезултатно завършил този инцидент, без да се сметат няколкото кратки, но изразителни забележки, които без всякакво съмнение са се

появили в служебното досие не констебела Уолш, хвърляйки сянка върху цялата му по-нататъшна кариера.

Но констебелът Уолш не остана дълго сам. Точно след два дни жителите на една многоетажна къща били оглушени от сърцераздирателни викове, идващи едновременно от квартира №35, в която живееше мисис Рурк, и от квартирата един етаж по-горе, където живееше мисис Фарел. Дотичалите съседни открили мисис Рурк да крещи истерично за някакви крака, които току-що били увиснали от тавана на нейната спалня, а мис Фарел — точно в същото състояние в резултат на това, че изпод кревата ѝ се подала нечия ръка. Но без да се смята малко дискредитиращото мис Фарел количество прах под кревата ѝ, нито в едната, нито в другата квартира не било открито нищо необикновено.

Станаха още цяла редица подобни случаи.

Отначало моето внимание беше привлечено към тях от Джими Линдлен, който работи — ако няма да бъде преувеличение да се нарече така онова, което той върши — в една кантора редом с нашата. Джими колекционира факти. Нещастникът смята за факт всяко съобщение, попаднало във вестника. За него е безразлично към коя област се отнасят тези факти — стига само в тях да има елемент на изключителност. Изглежда някой някога му е казал, че истината никога не е проста, а той си е направил от това извода, че всичко, което не е просто, е истина. Вече съм свикнал той да идва при мен с преобразено от вдъхновение лице и съм се научил да не обръщам на това почти никакво внимание. Затова, когато ми донесе първия си куп вестникарски изрезки за констебела Уолш и другите произшествия, аз не пламнах от ентусиазъм.

Но след няколко дни той дойде с нов куп на същата тема. Поразен от това, че Джими на два пъти експлоатира еднородни явления, този път му отделих повече внимание от обикновено.

— Виждаш ли? Из целия град — ръце, глави, крака, туловища. Истинска епидемия. Зад това се крие нещо. *Нещо става!* — провикна се той, давайки почти съвършен звуков израз на курсива.

Прочетох част от неговите изрезки и не можах да не призная, че този път той действително е попаднал на богата жила от необичайни факти.

Един шофьор на автобус много късно забелязал издалата се право пред него на пътя горна половина от туловището на човек. Когато спрял автобуса и цял в студена пот излязъл да види какво е останало от пострадалия, той не успял да открие каквито и да било следи от нещастен случай. Една жена, която се навела от прозореца, за да погледне към улицата, изведнъж видяла право пред себе си главата на друг човек, зает със същото, само че този човек бил изникнал направо от масивната тухлена стена. В една месарница от циментовия под се подали, сякаш опипвайки нещо, две човешки ръце. След две минути те отново изчезнали в пода, без да оставят каквато и да било следа, ако не се смятат щетите, нанесени на деловите интереси на месаря. Един строител-монтажник изведнъж забелязал редом до себе си странно облечена фигура, която стояла във въздуха без каквато и да било опора — след което работникът трябвало да бъде свален бързо на земята и да бъде изпратен с придружвач в къщи. Още една фигура била забелязана на железопътното платно, по пътя на стремително носещ се товарен влак. Когато влакът преминал, не били открити каквито и да е следи от нещастен случай.

Докато преглеждах набързо вестникарските съобщения, Джими стоеше над мене, пръхтейки от нетърпение като локомотив. За мен беше достатъчно да кажа само „хм“.

— Виждаш ли — подхвана Джими, — нещо става.

— Да речем — предпазливо се съгласих аз, — но какво?

— Зоната на проявление е ограничена — многозначително каза Джими и разгъна плана на града. — Отбелязал съм тук местопроизшествията и можеш да се убедиш, че те имат определена насока. Някъде вътре в този кръг се намира „фокусът на нарушенията“.

Този път той успя да изобрази с гласа си кавички и чакаше да види по лицето ми признаци на учудване.

— Така значи — казах аз. — Нарушения на какво?

Той не сметна за нужно да отговори на този въпрос.

— Аз имам вече определена представа за общата причина на всички тези явления — внушително каза той.

Това беше напълно в неговия стил и не изключваше след един час тази представа да се измени напълно.

— Тогава сподели я с мене — помолих го аз.

— Телепортация! — заяви тържествено той. — Ето какво е това. Рано или късно трябваше да ѝ дойде времето. И ето — сега вече някой я е овладял.

— Хм — казах аз.

— Разбира се — каза той, навеждайки се напред за по-голяма убедителност. — Как иначе може да се обясни всичко това?

— Добре, но ако в случая се касае за телепортация или телепортаж, или нещо подобно, то непременно някъде трябва да има предавател и някакво подобие на приемателна станция — казах аз. — Едва ли е възможно така „да се предава“ предмет или човек, че той да може да бъде възпроизведен във всяко място.

— Но ние просто нищо не знаем — каза той. — Освен това аз имах тъкмо това пред вид, когато говорех за фокус. Предавателят трябва да се намира някъде на друго място, но тази зона изглежда му служи за фокус.

— Ако това е така — забелязах аз, — то този предавател трябва да има доста калпава настройка. Интересно е да се знае какво става с човек, когото са „приели“ така, че през средата на туловището му минава тухлена стена.

Но вниманието на Джими никога не се спираше на подробностите.

— Без съмнение това е още началният, така да се каже експерименталният стадий — каза той.

Едва ли съзнанието за този факт може да облекчи положението на обекта на експеримента, помислих аз, но не се задълбах в този въпрос.

* * *

Същата вечер за пръв път и, общо взето, неспразно обърнах на това вниманието на Сали. Тя лесно ми даде да разбере, че не вярва на тези съобщения, и веднага прибави, че ако това е истина, тук чисто и просто се крие някакво ново изобретение.

— Тоест как „ново изобретение“ — провикнах се аз. — Та това е истинска революция в науката!

— Кому са нужни тези революции, щом ги използваме така?

— Какво искаш да кажеш с това? — попитах аз.

Сали се намираще в едно от своите унищожителни настроения. Като придаде на гласа си оттенък на разочарование, тя продължи:

— Известни са ни само два начина за използване на изобретенията. Единият е да убиеш колкото може по-евтино, колкото е възможно повече хора. Другият е да дадеш на ловките мошеници да изсмучат повече пари от наивниците. Може би има изключения, например рентгеновите лъчи, но те са много малко. Изобретения! Отначало ние привеждаме плода на една гениална мисъл под най-малкия общ знаменател, а след това го умножаваме с най-простата дроб. Какъв ужасен век! Какъв ужасен свят! Когато си мисля какво ли ще кажат бъдещите поколения за нашия век, не зная къде да се дяна от срам.

— Ти напразно се безпокоиш. Ние без друго няма да чуем тяхното мнение — казах аз.

Вместо отговор получих един изпепеляващ поглед.

— Забележка, която напълно отговаря на стандартите на двадесетия век. Наивно беше да се надявам на нещо друго.

— Ти си странна девойка, Сали — казах ѝ аз. — Искам да кажа, че макар и да изказваш налудничави мисли, все пак това са мисли, и на всичко отгоре твои собствени мисли. А повечето девойки възприемат бъдещето само от гледна точка на модата на шапките през идния сезон или на увеличението на семейството през следващата година. Извън тези рамки и дъжд от разцепени атоми да вали, окото няма да им мигне: дълбоко в душата им тях не ги напуща увереността, че нищо никога не се е изменяло сериозно и няма да са измени.

— Много знаеш за какво мислят девойките — каза тя.

— Именно това имах пред вид. Опитай се ти да узнаеш — отговорих аз.

Тя изглежда толкова твърдо се бе настроила против тази тема, че аз реших временно да я изоставя.

След няколко дни Джими отново се отби при мене.

— Той се е притаил — заяви Джими.

— Кой се е притаил?

— Този телепортиращ тип. От вторник нито едно съобщение. Навярно е разбрал, че някой е попаднал на следите му.

— Да не би да имаш пред вид себе си?

— Може би.

— Наистина ли?

Той наведе очи.

— Почти. Нанесох на картата всички местопроизшествия и центърът се оказа при Църквата на всички светии. Огледах всичко, наистина нищо не открих, но сигурно съм се добрал много близо, иначе защо изведнъж той ще се притаи?

На този въпрос не можеше да отговори никой — нито аз, нито който и да било друг. Но още същата вечер във вестника се появи кратко съобщение, че една жена наблюдавала как по стената на кухнята ѝ се движат човешки ръка и крак. Показах съобщението на Сали.

— Навярно това е чисто и просто нов вид реклама — каза тя.

— Тайна реклама — опитах се да изкажа предположение, но като видях как на лицето ѝ бързо се появява познатият ми изпепеляващ израз, побързах да я поканя на кино.

Когато влизахме в киното, небето беше покрито с тъмни облаци. А когато излязохме, вече валеше проливен дъжд. Тъй като до жилището ѝ нямаше повече от един километър, а не срещяхме свободни таксита, решихме до преинем това разстояние пеш. Сали нахлупи върху челото си качулката на своята мушама, взе ме под ръка и тръгнахме под дъжда. След кратко мълчание аз казах:

— Знаеш ли какво, скъпа. Знам, че могат да ме смятат за лекомислен, дори за аморален субект, но нима никога не ти е хрумвало какво благодатно поле за дейност мога да представлявам за оногова, който би се заел да ме поправи?

— Безусловно — каза тя решително, но не с оня тон, който бих искал да чуя.

— Виж какво искам да кажа — търпеливо продължих аз. — Ако наистина искаш да посветиш живота си на някакво благородно дело, какво може да бъде по-подходящо от превъзпитаваното на такава личност като мен? Какви богати възможности, просто...

— Това какво е, нещо като предложение ли? — попита Сали.

— Нещо такова! Впрочем, знаеш ли... Боже милостиви! — запънах се аз.

Вървахме по Тайлер-стрийт — къса, залята от дъжда улица, на която освен нас нямаше никой друг. Аз млъкнах, защото пред нас

неочаквано се появи някакъв чудноват автомобил. От дъжда не можех да го разгледам, както трябва, но имах впечатлението, че това беше малко ниско камионче с неколцина леко облечени пътници. То бързо пресече Тайлер-стрийт и изчезна. В това не би имало нищо особено, ако Тайлер-стрийт се пресичаше от някоя улица, но Тайлер-стрийт няма пресечки. Камиончето просто излезе от една стена и изчезна в стената на отсрещната сграда.

— Видя ли? — попитах аз Сали.

— Но как може? — започна тя.

Направихме няколко крачки и когато стигнахме до мястото, където бе минало камиончето, видяхме масивна тухлена стена от едната страна на улицата и къщите от другата.

— Навярно ти се е сторило — каза Сали.

— На мен да ми се е сторило? Но нали ти сама...

— Но това е невъзможно, защо да спорим.

— Слушай, скъпа... — започнах аз.

В този момент на около три метра пред нас от масивната тухлена стена излезе една девойка. Ние се спряхме онемели от удивление. Не знам дали това бяха собствените ѝ коси — изкуството и науката с обединени усилия могат да направят сега толкова много за жената, но те бяха сресани във вид на грамадна златна хризантема, широка около половин метър, малко наляво от центъра на която бе забодено червено цвете. Тези прическа правеше главата ѝ прекалено масивна. Тя беше облечена с нещо като къса копринена туника в розов цвят, която би изглеждала по-естествено в някакъв нощен клуб, където се развличат възрастни мъже, отколкото на Тайлер-стрийт в тази мръсна дъждовна вечер. Но особено ме поразиха шарките, които бяха избродирани на дрехата. Никога не бих повярвал, че една девойка може да се реши... впрочем това не е важно, главното е, че тя се спря и ние се спряхме.

Тя стоеше... „Стоеше“ — казвам аз. Тя действително стоеше, само че не на земята, а на височина 15 сантиметра от тротоара. Тя погледна към двамата, а след това почна да се заглежда в Сали така вторачено, както и Сали в нея. Минаха навярно няколко секунди, през които никой от нас не се помръдна. След това девойката отвори уста, сякаш искаше да каже нещо, но не се чу никакъв звук. Тогава тя поклати глава, махна с ръка, като че искаше да каже „не обръщайте внимание“, обърна се и отново влезе в стената.

Сали не се помръдваше. Блестящата от дъжда мушама придаваше на неподвижната ѝ фигура прилика с тъмна статуя. Когато тя се обърна към мен, видях по лицето ѝ под капишона такъв израз, какъвто никога не бях виждал по-рано. Прегърнах я с една ръка и почувствувах, че тя трепери.

— Страх ме е, Джери — каза тя.

— Няма нищо страшно, Сали. Тук непременно трябва да има някакво много просто обяснение — казах аз с фалшив глас.

— Но работата не е само в това, Джери — забеляза ли лицето ѝ? Ние си приличаме с нея като две капки вода.

— Да, тя действително напомняше на теб — съгласих се аз.

— Джери, тя беше мое точно копие... страх ме е.

— Може би това е просто игра на светлината. Както и да е, нали тя вече изчезна — казах аз.

Разбира се, Сали беше права. Тази девойка беше нейно точно копие.

По-късно аз често се замислях над това сходство.

На другия ден Джими ми донесе сутрешния вестник. В кратка уводна статия, написана в шеговит тон, се изброяваха гражданите на Уестуич, на които през последно време се бяха привидели странни неща.

— Най-после обърнаха внимание — каза Джими.

— А как вървят собствените ти издирвания? — попитах го аз.

Той се намръщи.

— Страхувам се, че няма да излезе така, както си мислех. Продължавам да смятам, че имаме работа с експериментален стадий. Но преподавателят може би съвсем не се намира тук. Може би това е просто територията, към която той е настроен за провеждане на опитите.

— Но защо именно тук?

— Отгде да знам. Все в някоя посока е трябвало да бъде настроен. А самият преподавател може да се намира навсякъде.

Той изведнъж се запъна, поразен от зловеща мисъл.

— Работата може да излезе много сериозна. Представи си, че някой изведнъж построи преподавател, който може да изпраща тук хора или да речем бомби — с помощта на телепортация...?

— Но защо именно тук — повторих аз своя въпрос — според мен по-скоро там, където се намира някакъв атомен реактор или арсенал...

— Засега това е само експеримент — припомни ми той.

— Ах, да — казах аз победен. След това му разказах какво видяхме със Сали предишната вечер.

— В нея имаше нещо — прибавих аз, — което я отличаваше от обикновените хора.

Джими многозначително поклати глава.

— Може би замаскировка.

* * *

На другия ден, след като близо три четвърти от читателите на „Уестуич ивнинг нюз“ писаха до редакцията за странните явления, на които са били свидетели, вестникарските съобщения загубиха шеговития си тон. След още два дни по този въпрос ясно се очертаха две течения. Едното би могло да бъде наречено класическо, другото — модернистко. В лагера на модернистите разколнически групи защитаваха версията за телепортажа, обявявайки се против теорията за стереоскопичното предаване на разстояние и за спонтанния молекулярен синтез. Привържениците на класическото направление се разделиха на три фракции според принадлежността си към следните хипотези: нахлуване на привидения, внезапно надаряване на странстващите духове със способността да станат видими и приближаване на страшния съд. В разгара на дебатите скоро вече стана трудно да се различи кой какво е видял в действителност и какво — в ущърб на истината — е разкрасил от силна полемична страст.

В събота се срещнахме със Сали, закусихме заедно и след това тръгнахме с автомобила извън града за едно много симпатично място между хълмовете, което според мен беше идеално за предложение на ръката и на сърцето. Но на главното кръстовище на централната улица движещият се пред нас автомобил внезапно рязко спря. Последвах примера му, същото направи и автомобилът след нас. Следващият автомобил вече не успя. От другата страна на кръстовището също се

раздаде характерният металически трясък. Понадигнах се, за да видя какво става, и след това помогнах на Сали да се изправи.

— Погледни — казах аз — отново!

Точно в центъра на кръстовището стоеше... не знам дали може да се нарече фйтон това, което стоеше там, по-скоро плоска каруца или платформа, увиснала на 30 сантиметра над улицата. Именно над улицата. Тя сякаш висеше във въздуха неподдържана от никакви колела или подпори. На нея стояха и с интерес се озъртаха шестима мъже със светли дрехи или халати. Отстрани на платформата с едри букви бе написано: „Живите картини на Поули“.

Един от пътниците сочеше на друг Църквата на всички светии, останалите се интересуваха повече от автомобилите и минувачите. Регулировчикът подаде от будката изкривеното си от учудване лице, но веднага се съвзе. Закрещя нещо, след това свирна със свирката си, след това отново закрепя. На платформата не му обръщаха никакво внимание. Тогава той излезе от будката и пресече улицата с вида на вулкан, който най-после е намерил подходящо за изригване място.

— Ей! — кресна той.

Това не им направи абсолютно никакво впечатление и едва когато някакъв метър или два го деляха от платформата, те го забелязаха и почнаха да се хият, побутвайки се един друг. Лицето на полицая придоби пурпурен оттенък и той заплашително им закрепя, но те продължаваха да го гледат като някакво забавно явление.

Тогава той измъкна палката си от задния джоб и направи още една крачка напред.

Ръката му посегна напред за да хване един човек с жълта риза, и... мина през него.

Полицаят отстъпи крачка назад. Личеше как ноздрите му са се издули като на кон. След това хвана палката здраво и с широко движение изведнъж замахна срещу цялата компания. Те продължаваха да се хият, когато палката безпрепятствено мина през тях.

Не мога да не сваля шапка на този полицаи. Той не се втурна да бяга. След като ги гледа мълчаливо една-две секунди с много странен израз на лицето, той се обърна и спокойно се запъти обратно към будката си. Също тъй спокойно той даде сигнал на колите да тръгнат. Водачът на автомобила пред мене беше вече готов. Той се устреми напред и мина през платформата. Платформата започна да се движи,

но моят автомобил щеше да успее да се вреже в нея, ако това беше възможно. Поглеждайки назад, Сали видя как тя описа дъга и изчезна през фасадата на издигащата се в съседство банка.

Когато стигнахме мястото, към което толкова много се стремях, времето се развали и всичко наоколо стана мрачно и не особено обещаващо успех на моите намерения. Повъртяхме се малко из околностите и потеглихме обратно към едно тихо уютно ресторантче край шосето при самия изход от града. Бях вече успял да дам на разговора нужната насока, когато съвсем неочаквано към масата ни се приближи не някой друг, а Джими.

— Представете си, каква среща — провикна се той. — Джери, чу ли какво е станало днес на главното кръстовище?

— Ние бяхме тъкмо там по това време — отговорих му аз.

— Но, Джери, това е нещо далеч по-значително от онова, което мислехме. Далеч по-значително. Тази история с платформата... По отношение на техниката те са ни изпреварили много. Знаеш ли, според мен, какви са те?

— Марсиани ли? — попитах аз.

Поразен, той се втренчи в мен.

— Точно така! Как се досети?

— Представи си, почувствувах, че искаш да кажеш именно това. Но кой знае защо ми се струва, че марсианите едва ли биха използвали такъв надпис като „Живите картини на Поули“.

— Така ли? Имаше ли такъв надпис? На мен нищо не ми казаха за това — учуди се Джими.

Огорчен, той се оттегли, но атмосферата, която се опитвах да създам, беше непоправимо разрушена с неговото нахлуване.

* * *

В понеделник сутринта нашата машинописна Ана пристигна на работа още по-разтревожена от обикновено.

— Ако знаехте — почна тя, едва успяла да прекрачи прага, — какъв ужас преживях току-що. Бях просто цялата червена като рак.

— Цялата ли? — заинтересува се Джими.

Тя не го удостои с отговор.

— Седях си във ваната, вдигам очи и изведнъж виждам, че непосредствено до мен стои някакъв мъж със зелена риза и ме гледа. Разбира се, веднага запищях.

— Разбира се! — вметна Джими. — Какво друго би могла да направиш. А той?... Или по-нататък ние вече не бива да...

— А той не се трогва от нищо — каза Ана. — След това почна да се хили и изчезна направо през стената. Едва не умрях от възмущение.

— Как да не се възмути човек — съчувствено произнесе Джими. — Представи си, почнал да се хили.

Ана обясни, че възмущението ѝ било предизвикано съвсем не от хиленето.

— Ужасно е това — продължи тя, — че се допускат подобни неща. Ако за мъжете вече е позволено да минават безпрепятствено през стените на баните, къде ще се мият девойките, докъде ще стигнат те тогава?

Няма какво да се каже — основателен въпрос.

В този момент пристигна шефът, аз го последвах в кабинета му. Той имаше явно загрижен вид.

— Какви щуротии стават в този проклет град? — обърна се той към мен. — Връща се вчера жена ми в къщи ни открива в гостната две екстравагантни девойки. Веднага решава, че това има нещо общо с мен. Първата сцена за двадесет години, през време на която девойките изчезват — завърши той.

Не можех да му помогна с нищо друго, освен със съчувствено кимване на глава.

Същата вечер отидох при Сали и видях, че тя седи на стъпалата на своята къща под ръмящия дъжд.

— Ти какво?... — учудих се аз.

Тя ми отправи мрачен поглед.

— Те дойдоха при мен в стаята — каза тя с нещастен вид. — Двама: мъж и жена. Не поискаха да си отидат. Засмяха ми се право в лицето. След това почнаха да се държат така, сякаш мене изобщо ме няма. Стана ми... с една дума, Джери, не можех да остана там. — И тя се разрида.

* * *

От този момент събитията започнаха да се развиват стремително. На следващата сутрин на главната улица стана горещца, макар и малко едностранчива схватка. Мис Дотерби, представителка на едно от най-респектабилните семейства в Уестуич, при вида на четири разрошени девойки, които гръмко се хилели на ъгъла на Нортгейт, се почувствувала оскърбена в най-светите си чувства. Щом успяла да върне на мястото ѝ увисналата си долна челюст и да възстанови леко нарушения си дихателен процес, тя не се двоумила нито миг. Размахвайки чадъра си, сякаш това е бил мечът на нейните доблестни прадеди, мис Дотерби се нахвърлила срещу враговете. Тя минала през тях, раздавайки удари надясно и наляво, но като се обърнала, видяла, че девойките ѝ се смеят. В яростта си тя отново се нахвърлила върху тях, но те продължавали да ѝ се подиграват. Тогава тя започнала да бръщолеви нещо несвързано и един от зрителите извикал „бърза помощ“, за да я закарат в къщи.

Към края на деня градът беше изпълнен с гръмко възмущаващи се майки и смутени бащи, а върху кмета на града и полицията се стовари истински дъжд от заявления, в които се настояваше някой да вземе най-после някакви мерки. Най-много безредици избухваха в района, който Джими бе отбелязал по-рано на своята карта. Пришълците се срещаха във всички части на града, но в този район човек просто не можеше да направи крачка, без да се натъкне на върволицата от мъже с пъстри ризи, хванали под ръка жени с удивителни прически и още по-удивителни шарки на роклите, които спокойно излизаха от стените на къщите и със същото безразличие се разхождаха както през хората, така и през колите. Те се спираха където си искаха, и сочейки си един на друг нещо, което бе привлякло вниманието им, се тресяха от неудържим беззвучен смях. Те особено се развеселяваха, когато успяваха да си навлекат гнева на някого. Избирайки най-благоприличните от минавачите, те им се пулеха и им правеха знаци, докато ги довеждаха до състояние на сляпа ярост. И изпитваха от това огромно удоволствие. Разхождаха се, където им хрумнеше: през магазини, банки, кантори и частни квартири, без да ги е грижа за яростта на обитателите им. Навсякъде почнаха да се появяват табели с надпис: „Вход забранен“, но това служеше само като нов повод за веселие.

В този централен район човек не можеше просто никъде да се скрие от тях, макар че равнището, на което те действуваха, не винаги съвпаднаше с нашето. На някои места наистина се създаваше впечатлението, че те ходят по земята или по пода. Но обикновено те се движеха на няколко сантиметра над земята, а понякога твърдата земна повърхност се оказваше някъде към коленете им. Много скоро стана ясно, че те са също тъй неспособни да ни чуят, както ние тях, и че няма никакъв смисъл да ги заговаряме или да ги плашим с думи. А табелите, които се окачваха за тях, само засилваха любопитството им.

След три дни в града настана истински хаос. В ония места, където пришълците се срещаха най-често, изчезна всякаква възможност за уединение. В най-интимните минути те можеха да преминат покрай вас, хилейки се или открито смеейки ви се в лицето. Полицията, разбира се, правеше добре, като обявяваше, че те не представляват никаква опасност, че те явно не са в състояние да ни направят каквото и да било и че е най-добре просто да не ги забелязваме. Но има време и места, когато, за да не забелязваш хилещи се тълпи от младежи и девойки, е нужна по-голяма сила на волята, отколкото може да се очаква от обикновения смъртен. Дори такъв добродушен човек като мене от време на време свършено излизаше от себе си, а различните женски комитети и дружества за борба с безнравствеността постоянно се намираха в състояние на безсилна ярост.

Слуховете за това, което ставаше у нас, почнаха да се разпространяват наоколо и това съвсем не облекчи положението. Нахлу поток от всевъзможни любители на сензации, които изпълниха града. По улиците като змийски пълчища плъзнаха кабели на кинокамери, телекамери и микрофони, фоторепортери и оператори денем и нощем сновяха по всички ъгли, щракайки със своите камери, и тъй като съвсем ме бяха безплътни, действуваха на нервите не по-малко от пришълците.

Но положението още не беше достигнало кулминационната си точка. Ние с Джими станехме свидетели на началния етап от следващия стадий на развоя на събитията. През една обедна почивка се запътихме за кафенето, като минавахме направо през пришълците и съгласно получената инструкция се стараехме изобщо да не им обръщаме внимание. Джими беше мрачен: под натиска на фактите той

бе принуден да се откаже от всичките си теории. На главната улица пред самото кафене забелязахме някакво вълнение, чийто център явно се движеше към нас. Скоро видяхме как през спрелите автомобили към нас се приближава със скорост 9–10 километра в час една каруца, нещо като платформата, която със Сали бяхме видели на кръстовището миналата събота, само че модел „люкс“. Тя имаше прегради от страни, прясно боядисани в червен, жълт и син цвят, и няколко реда седалки по четири на ред. Повечето пътници бяха млади, макар да се виждаха и представители на по-солидна възраст, чиито дрехи представляваха по-строг вариант на все същия костюм. Зад тази платформа се движеха половин дузина други. Когато те преминаваха покрай нас, ние четяхме надписите, които украсяваха страничните и задните прегради:

Живите картини на Поули — най-великото постижение на века.

Курс по история без зубрене — само един фунт.

Така е живяла вашата прапрабаба в добрия стар двадесети век.

Изучавайте историята с комфорт — древни костюми и старинни обичаи в натура. Попълвайте образованието си!

Запознавайте се с начина на живот на първобитното общество — с жизненото равнище на вашите прадеди!

Посетете романтичния двадесети век — гарантирана безопасност!

Изучавайте историята на вашата страна!

Повишавайте културното си равнище! Стойност на екскурзията — 1 фунт стерлинг. Голяма парична награда на онзи, който успее да познае своята прабаба или своя прадядо.

Пътниците от платформите въртяха глави на всички страни, гледайки наоколо с изпълнени с наивно учудване очи и давейки се от време на време от пристъпи на неудържим смях. Младите хора махаха с ръце и се надпреварваха в беззвучни шеги, предизвиквайки в аудиторията си спазми от също тъй беззвучен смях. Някои, които се бяха облегли лениво на облегалките на скамейките, дъвчеха някакви големи жълти плодове, поглеждайки от време на време настрани, но главното си внимание насочваха към дамите, които бяха прегърнали през кръста. Отзад на предпоследната платформа се четеше надписът:

Била ли е вашата прапрабаба тъй добродетелна, както е твърдяла? Имате възможност да узнаете онова, което е премълчавала вашата семейна история.

А на последната:

Опознавайте знаменитостите, докато те не са се научили да се крият — новите интересни сведения ще ви осигурят голяма награда.

След като процесията изчезна от погледите ни, потресените жители още дълго не можеха да се помръднат от местата си. Никой нямаше желание да разговаря. Този кортеж имаше навярно характера на някаква грандиозна премиера или откриване, защото макар покъсно да се натъквахме на всяка крачка на претъпкани с развличащи се пришълци платформи с реклами като например:

Историята — това е култура. Имате възможност да разширите хоризонта си само срещу един фунт. или:

Чакат ви отговорите на много неясни въпроси от историята на вашето семейство.

Все пак за друга такава процесия вече не чух.

В кметството си късаха остатъците от косите и разлепваха из целия град обявления, в които се изброяваше това, което „туристите“ не бива да правят, като по този нечий предизвикваха само нови вълни на смях, а междувременно работата вземаше все по-сериозен и неприятен обрат. Пешите „туристи“ бяха придобили навика да са приближават до вас, да ви поглеждат в лицето и да ви сравняват с нещо в книги или изрезки от вестници, които мъкнеха със себе си, след което с явно разочарование и раздражение се отдръпваха и насочваха към някой друг. Аз стигнах до извода, че за мен не беше предвидена каквато и да било награда.

Както и да е, трябваше някак си да се живее и работи. Тъй като не можехме да се избавим от тях, не ни оставаше нищо друго, освен да се примирим с тях. Доста семейства напуснаха града, търсейки уединение, а също и защита на своите дъщери от пагубното влияние на новата мода в облеклото и други неща, но повечето от нас бяха принудени съобразно със силите и възможностите си да прекарват кой както може. Почти всеки, когото срещяхме през тези дни, изглеждаше или мрачен, или слисан — с изключение, разбира се, на „туристите“.

Една вечер, две седмици след процесията на платформите, се отбих при Сали. Когато излязохме от къщата ѝ, видяхме недалеч следната сцена: две девойки, чиито глави приличаха на плетени позлатени топки, яростно се бяха вкопчили една в друга. Един от стоящите наблизо младежи изглеждаше много доволен, а останалата

част от компанията насъскваше биещите се. Ние се обърнахме и тръгнахме в друга посока.

— Нашият град е станал съвсем чужд — каза Сали. — Дори нашите къщи не ни принадлежат повече. Защо, защо не си отидат и не ни оставят на мира? По дяволите всички! Как ги мразя!

В този момент пред самия вход на парка срещнахме хризантемоглава девойка, която, седейки, в буквалния смисъл на думата, върху нищо, отчаяно ридаше. Тази сцена смекчи сърцето на Сали.

— Може би в тях има нещо човешко. В някои от тях. Но с какво право те превръщат града ни в някакъв гнусен панаир?

Избрахме една скамейка и седнахме на нея, любувайки се на залеза.

Искаше ми се да я отведа по-далеко оттук.

— Сега навярно е много хубаво някъде извън града — казах аз.

— Да, навярно е много хубаво — въздъхна тя.

Хванах ръката ѝ и тя не я дръпна.

— Сали, скъпа... — почнах аз...

Изведнъж, преди да успея да премина към най-главното, изневиделица се появиха двама „туристи“ — мъж и жена — и като заковани се спряха точно пред нас. Този път сериозно се разсърдих. На платформи човек можеше да се натъкне навсякъде, но в парка, където за тях нямаше или поне не трябваше да има нищо интересно, поне в парка човек би трябвало да намери спокойствие от тях. Уви — не. Те и тук бяха намерили нещо. Изглежда това беше Сали, защото те нахално се втренчиха в нея. Тя измъкна ръката си от моята. Те заговориха нещо помежду си. След това мъжът отвори папката, която държеше в ръцете си, и извади от нея лист хартия. Те погледнаха листа, след това Сали, след това пак листа. Това беше вече прекалено, Станах и минах през тях, за да погледна листа, и действително се учудих. В ръцете си те държаха странички от „Уестуич ивнинг нюз“, явно изрязана от някакъв много стар брой. Изтрита и пожълтяла от времето, тя беше закрепена между два пласта тънка прозрачна пластмаса, която не ѝ даваше да се разпадне на парчета. Аз трябваше да погледна датата, но вниманието ми бе привлечено от това, което гледах: лицето на Сали, което ми се усмихваше от страниците на вестника. На всяка от свитите ѝ ръце лежеше по едно бебе. Едва успях да прочета надписа под снимката:

„Жената на градския съветник — щастлива майка на близнаци“ — защото те сгънаха листа и стремглаво хукнаха по алеята. Бягат — помислих си аз — презглава за глупавата си награда. Дано да им приседне.

Върнах се при Сали. Тази снимка окончателно развали настроението ми. Жена на градския съветник, хубава работа! Сали, разбира се, веднага пожела да узнае какво съм видял и аз бях принуден да съчинявам глупости, за да се измъкна по някакъв начин.

В мрачно мълчание поседяхме още известно време на пейката.

Покрай нас премина платформа с надпис:

Най-лекият път към културата.

Съвременното образование в условията на комфорт.

Видяхме как тя мина през желязната ограда на парка и се вля в потока на колите по улицата.

— Не е ли време да тръгваме — предложих аз.

— Какво пък, да тръгваме — унило отговори Сали.

По целия път до къщи аз мислено се ругах, загдето не видях датата на вестника.

— Между твоите познати — попитах я аз един вид между другото — няма ли случайно някакъв съветник?

Тя ме погледна учудено.

— Съветник? Като че ли има: мистър Фалмер — каза тя несигурно.

— Той изглежда е още доста млад? — продължих аз с безразличен вид.

— Какво приказваш — той е много стар. Изобщо аз познавам не толкова него, колкото жена му.

— А-ха — проточих аз. — А някой по-млад не познаваш ли?

— Не, никого, но защо?

Аз измърморих нещо, че в подобни положения са необходими млади хора с въображение.

— Младите хора с въображение не трябва непременно да бъдат съветници — каза тя и ме погледна.

Може би, както вече казах, Сали не разбира много от логика, но тя знае как може да окуражи човека. Аз щях да се окуража още повече, ако моето въображение действително ми подсказваше някакъв изход от положението.

На другия ден кривата на общественото възмущение отново скочи нагоре. Това се дължеше на събитията, станали предишния ден на вечерната служба в Църквата на всички светии. В момента, когато викарият се качил на амвона и вече си отворил устата, за да почне своята кратка проповед, през северната стена на църквата влязла платформа с надпис:

Ами ако един от тези малки малчугани е ваш прапрадядо?

Отговора на този въпрос ще получите за 1 фунт стерлинг — и се спряла точно срещу аналоя.

Няколко мига викарият я гледал мълчаливо, след това с всички сили треснал с юмрук по пюпитъра.

— Това е непоносимо — закрещял той. — Няма да почнем, докато този предмет не се махне.

Той млъкнал, продължавайки да гледа страшно платформата. Паството му последвало неговия пример.

А туристите на платформата с видимо нетърпение очаквали началото на представлението. Като видели, че то закъснява, те извадили напитки и плодове, за да си убият по някакъв начин времето. Викарият продължавал да мълчи, пронизвайки ги с все същия страшен поглед. На хората от платформата взело да им омръзва безкрайното очакване. Младежите почнали да гъделичкат девойките, в отговор те запищели. Някои от тях почнали да доказват нещо на човека, който се намирал в предната част на платформата. След известно време той кимнал с глава, платформата тръгнала и изчезнала през южната стена.

Това беше първата точка в наша полза. Викарият изтрил потта от челото си, поизкашлял се и импровизирано произнесъл най-добрата проповед в живота си на тема „Градове в долината“.

* * *

Но колкото и влиятелни да бяха фигурите, чието възмущение ставаше все по-гръмко и по-гръмко, работата не напредваше. Наистина появиха се доста различни планове. Един от тях беше съставен от Джими и се състоеше в използването било на ултрависоки, било на инфраниски честоти, които трябвало да нарушат предаването на изображението на „туристите“. Може би в края на краищата бе

възможно да се разработи и изпълни подобна операция, но ние имахме нужда от незабавна помощ.

Дяволски трудно е да се намери някакво средство за борба с нещо, което фактически е само стереопортрет, когато нямаш никакъв начин да нарушиш системата на неговото предаване. Механизмът на всички събития се намира не там, където се сблъскваме с резултата от неговата работа, а в някакви незнайни сфери. Опитайте се да проникнете там! Това, което виждаме в действителност, не може нито да чувствава, нито да яде, нито да диша, нито да спи... И когато почнах да преценявам какво всъщност може да прави то, изведнъж ми хрумна нещо. То беше толкова просто, че едва не изкрещях. Грабнах шапката си и хукнах към кметството.

По това време ежедневието недоволни заплашващи граждани и упорствуващи фантазори бе принудил градския съвет да се отнася твърде подозрително към посетителите, но аз успях някак да се добера до един човек, който се интересува от моя проект, макар и не без известно съмнение.

— Това едва ли ще се хареса на някого — каза той.

— Нека да не се хареса. По-лошо няма да ни стине. А освен това ще спечели местната търговия — казах аз.

Тази подробност явно му допадна. Аз продължих да настоявам.

— В края на краищата кметът има няколко ресторанта, а собствениците на бирарии и закусвални ще бъдат просто във възторг.

— Вие като че ли действително сте прав — призна той. — Добре, ще им предложа вашия план. Да вървим.

* * *

Следващите три дни разработвахме подробностите на плана. На четвъртия пристъпихме към действие. На разсъмване по всички шосета, водещи за Уестуич, бяха изпратени групи от хора, които издигнаха прегради, отбелязващи границите на града.

До тях поставиха големи бели табели с червени надписи:

Уестуич —

град, който гледа в бъдещето.
Елате и ще се уверите сами!
Извън пределите на днешното!
Това, което няма да настъпи дори утре!
Вижте града-чудо на двадесетия век!
Такса за влизане — 2,5 шилинга.

Същата сутрин бяха забранени телепредаванията от Уестуич и във всички централни вестници се появиха многобройни реклами и съобщения.

Грандиозно! Неповторимо!
Поучително!
Уестуич
демонстрира единствено
истинска
панорама на бъдещето!
Който иска да знае:
Какво ще носи неговата прапраправнучка?
Как ще изглежда неговият прапраправнук?
Каква ще бъде модата в двадесет и първия век?
Как ще се променят навиците и обичаите?
Нека дойде в Уестуич!
Тук
идните векове ще ви откrehнат тайните на бъдещето!
Бъдещето за 2,5 шилинга!

Ние смятахме, че при гласността, която бяха получили вече ставащите у нас събития, няма да бъдат необходими подробности в рекламата, но за всеки случай поместихме няколко, предназначени за любители, съобщения в илюстрираните вестници:

Уестуич!
Гърлс! Гърлс! Гърлс!!!

Фигури от двадесет и първия век!
Рисковани моди — смели маниери!
Поразително! Неподправено!
Изключително за възрастни!
Парад на красавици — за 2,5 шилинга!

И народът почна да се стича масово.

И по-рано при нас идваха доста любопитни, но сега, когато узнаха, че това струва пари, броят на гостите рязко се увеличи — и колкото повече пристигаха, толкова по-мрачен ставаше касиерът на градския съвет, ядосвайки се, че сме обявили толкова ниски цени.

След няколко дим трябваше да се погрижим всички празни места и част от територията извън града да могат да служат за паркиране на колите, а за ония, които бяха принудени да спрат далеко от града, се наложи да открием няколко нови автобусни линии, които да ги докарват до центъра. Улиците до такава степен се изпълниха със скитащи тълпи, които срещаха всяка платформа на Поули и всеки турист с толкова гръмки крясъци, свиркания и провиквания, че местните жители престанаха да се явяват на улиците, предпочитайки да се предават на негодувание между стените на своите къщи.

Касиерът взе сериозно да се безпокои, че сега подлежим на облагане с данък-развлечение. Купът от протести, отправени до кмета, растеше всеки ден, но той беше така зает с организирането на специални транспорти с хранителни продукти и бира за своите ресторанти, че нямаше време да мисли за нищо друго. Минаха няколко дни и на мен вече почна да ми се струва, че не Поули, а ние ще бъдем принудени в края на краищата да напуснем полесражението. Не беше трудно да се забележи, че на туристите не се харесва цялото това оживление, че то представлява пречка в стремежа им за награди, но те продължаваха да се скитат навсякъде, където им хрумнеше, само че сега съпровождани от адския рев и провиквания на тълпата от новодошли, които не мирясаха почти цялата нощ. Атмосферата се нажежаваше. Чувствувахе са приближаването на експлозия.

И изведнъж на шестия ден, когато бяхме почнали вече да мислим дали не е време да се разкараме за известно време някъде по-далеко, се откри първият пробив в отбраната на противника — телефонираха ми

от градския съвет и ми съобщиха, че са забелязани няколко платформи с празни седалки. На следващата вечер излязох сам на една от най-оживените автобусни линии. Там имаше вече голяма и развеселена „тълпа от зяпачи“, раздаваха се шеги и нетърпеливи възгласи. Но не се наложи да чакаме дълго. От фасадата на кафене „Коронация“ под ъгъл излезе платформа, надписът на която гласеше:

Очарованието и романтиката на двадесетия век — само за 15 шилинга.

Въпреки това на нея се виждаха 5–6 празни места.

Появяването на платформата незабавно предизвика тържествуващ рев и вълна от оглушително свиркане. Шофьорът, който насочваше платформата право през тълпата, запазваше индиферентния си вид. Пътниците обаче изглеждаха по-малко уверени в себе си. Някои все пак се стараеха да поддържат играта: смееха се и на насмешливите жестове и гримаси на тълпата отговаряха със съответни жестове и гримаси. За щастие женската половина от туристите не можеше да чува провикванията на тълпата, но някои нейни жестове бяха достатъчно красноречиви. В момента, когато платформата се измъкна от тълпата и започна да изчезва във фасадата на универмага, на почти всички туристи бе вече омръзнало да си придават невъзмутим вид и мнозина изглеждаха явно потиснати. Когато видях израза по някои лица, аз ясно си представих колко тежко ще бъде на нещастния Поули да отстоява културното значение на своето начинание, след като делегация на възмутените туристи поиска обяснения от него.

На следния ден празните места по платформите станаха повече от заетите и някой събщи, че стойността на едно място е паднала на десет шилинга.

След още един ден платформите изобщо не се появиха и ние едва успяхме да връщаме таксата за влизане и да отхвърляме предявяваните ни рекламации за напразно изразходван бензин.

Те не се явиха и на следващия ден, нито на следващия и на нас ни оставаше само да се включим енергично в процеса на почистването на Уестуич и привеждането му в ред. Инцидентът фактически беше изчерпан, ако не се смята това, че ни предстоеше още много работа за подобряване на репутацията, която градът ни беше си спечелил през последно време.

Ние поне смятаме, че той е ликвидиран. Наистина Джими мисли, че само така ни се струва. Според него единственото, което те трябвало да направят, било да внесат съответни корекции във фактора видимост — причината на всички злини — така че много е възможно те да продължат да вършат своите екскурзии у нас и в други места.

Твърде е възможно той наистина да има право. Може би този предприемчив Поули е организиран цяла мрежа от такива панаири, които обслужват клиентите му из целия свят и във всички исторически епохи. Но ние не знаем това и щом те не се явяват пред очите ни, какао ни интересува?

Във всеки случай ние постигнахме това, което искахме. Това беше един от случаите, които налагат вземането на отчаяни мерки. Дори викарият на Църквата на всички светии не можеше да не признае това.

Безспорно той знаеше за какво говори, когато започна благодарствената си проповед с думите: „Удивителна, приятели мои, удивителна и парадоксална е силата на вулгарното...“

* * *

Когато нещата са нормализираха, аз успях най-после да се обадя на Сали. Тя изглеждаше много по-весела, отколкото през последните седмици, а затова и още по-красива. Стори ми се, че моето идване я зарадва.

— Здравей, Джери — каза тя. — Тъкмо сега четох във вестника как ти си организиран цялата тези операция по изгонването мм. Ти си просто герой, Джери!

Преди известно време аз навярно бих се заловил за това, като за подходящ предлог, но сега в мен сякаш нещо бе онемяло. Пред очите си непрекъснато виждах образа на Сали с близнаците на ръцете и не преставах да мисля как те са попаднали там.

— Дребна работа, скъпа — скромно отговорих аз. — Всеки би могъл да се сети.

— Може би, но не всички мислят така. Знаеш ли какво ми казаха днес? Възнамеряват да ти предложат да се кандидатираш за градския съвет.

— Аз за съвета? Я не се шегувай — започнах аз и изведнъж се спрях. — Но ако... искам да кажа... тогава нали ще ме наричат съветник?

— Разбира са, но защо? — учуди се тя.

Ситуацията почна да се прояснява.

— С-с... Сали, скъпа... мила моя... Отдавна вече се каня да ти кажа... — почнах аз.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
12/1964 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.